

ruimtelijke
denkers
WISSING

Stedenbouwkundig bureau
Wissing B.V.

Opdrachtgever
Steenvlinder B.V.
Stichting Executele Partners
namens erven Bakkeren

Versie
Februari 2026

 STEENVLINDER

Visie Zuidelijke Dwarsweg-zuid, Een economisch perspectief

Trotse bewoners, stralende buurt

Iris, Joep & kinderen
Zelfbouwers in Leiden

**Steenvlinder
ontwikkelt voor
mensen die zelf
de regie willen
nemen ...**

Naomi
Zelfbouwer in Uithoorn

... op het verbouwen,
verbeteren of
verduurzamen van
hun woning

Sarah & Ruben
Zelfbouwers in Rotterdam

En eigen baas willen
zijn over de bouwstijl,
materialen,
afwerking en budget

Maia & Evertjan
Zelfbouwers in Rijswijk

De inclusieve ontwikkelaar

 STEENVLINDER
INC
WONEN VOOR IEDEREEN

Eerst huren en afbouwen, dan kopen

- Starters
- Statushouders
- Zzp-ers
- Lage inkomens
- Bijzondere doelgroepen
- 2026: grote aantallen in Nederland

Ravi & Gisele
INC-ers in Vlaardingen

A man with glasses, wearing a light blue denim jacket over a black t-shirt and blue jeans, stands in a room under renovation. The room has a concrete floor, white walls with some damage, and large windows with red frames. There are red pillars, a purple door, and an orange door in the background. Construction materials like wood planks and bags are scattered on the floor. A cardboard box is in the foreground. The word "Alleen..." is written in white text in the upper right area of the image.

Alleen...

Bartjan
Klusser Vlaardingen

... of samen als groep

Elke locatie zijn eigen oplossing

Metamorfose
Rijswijk

Energiepark
Leiden

Bovenboog
Uithoorn

Nijverheid
Leiden

Waterschapsheuvel
Delft

Postkantoor
Apeldoorn

Vadapark
Wageningen

Het Heij
Rotterdam

St. Jansschool
Rotterdam

Participatie: Steenvlinder gaat verder

- Gesprekken met de buurt, gemeente en toekomstige bewoners
- Zij weten wat er speelt
- Ambities en kaders definiëren
- Vertalen in concreet plan
- Toetsen ambities en kaders

Draagvlakmeting
Coolhaveneiland Woonbron

Zo ook in gemeente Zuidplas...

- 13 November 2024 inspraak moment bestemmingsplan 2 Cortelande
- Dec 2024 reactie waarin ruimte was voor initiatief van onderaf
- Dec 2024 benaderd door familie Bakkeren, Klein & Reijm
- April 2025 initiatief genomen

Geertruidahoeve

Eerste Tochtweg – Nieuwerkerk aan den IJssel

Proces

- April 2025 opdracht Wissing (Steenvlinder & Bakkeren)
- Augustus 2025 onderzoek
Augustus 2025 consultatie raadsleden Gemeente Zuidplas
- September 2025 eerste participatie moment (wat vinden mensen belangrijk, knelpunten etc.)
September 2025 consultatie Hoogheemraadschap
September 2025 concept visie
- Oktober 2025 tweede participatiemoment (denkrichting bepalen)
Oktober 2025 Verdieping Hoogheemraadschap
- November 2025 Afronding visie
- Januari 2026 Presentatie resultaat Wethouder Schuurman Gemeente Zuidplas
Januari 2026 Presentatie resultaat gemeenteraadsleden Gemeente Zuidplas
Januari 2026 Publicatie Rapport & informeren betrokkenen

Participatie

10 september 2025

"Het is een toekomst-loos gebied"

"Nu niet investeren, hand op de knip"

"Ondernemen is hier letterlijk waar onmogelijk"

"De tijd om hier fijn ondernemer te zijn is geweest"

"80 Ha is een postzegel"

"Mensen willen hier rust"

"Hartstikke centraal, maar je kunt er niet komen"

"Ontsluiting is een drama"

"Waterbuffering is belangrijk"

"misschien wil ik nog wel 10 jaar door gaan met (agrarisch) ondernemen"

"200 inspraak avonden gehad en heb er precies 0 aan over gehouden"

"Buikpijn van top-down proces"

"Jullie zijn de eerste die zeggend dat het een verloren stuk is: wat moeten we ermee?"

Participatie

1 oktober 2025

Hoe ziet de agrarische sector er volaens iou over 10 iaar uit?

"Kassenbouw geen toekomst"

"Niet groot genoeg voor kassenbouw"

"Niche producten, wellicht wel?"

Reacties op referentiebeelden

"Polder gevoel behouden"

"N219 verstopt"

"Problemen verkeer drukte"

"Geen voorzieningen voor ouderen"

Hoe leef je hier over 10 jaar?

"Groen, stilte, rust, natuur"

"Landelijk wonen"

"Hofjes met overgang naar groen"

"Vrij wonen"

"MKB mogelijkheden"

"Mix van betaalbaar en duur"

"Geen hoogbouw, max 3 lagen"

"Cortelande wordt al groot, laat/maak dit groen"

"Wonen met een gezamenlijke moestuin - moet geen rommeltje worden"

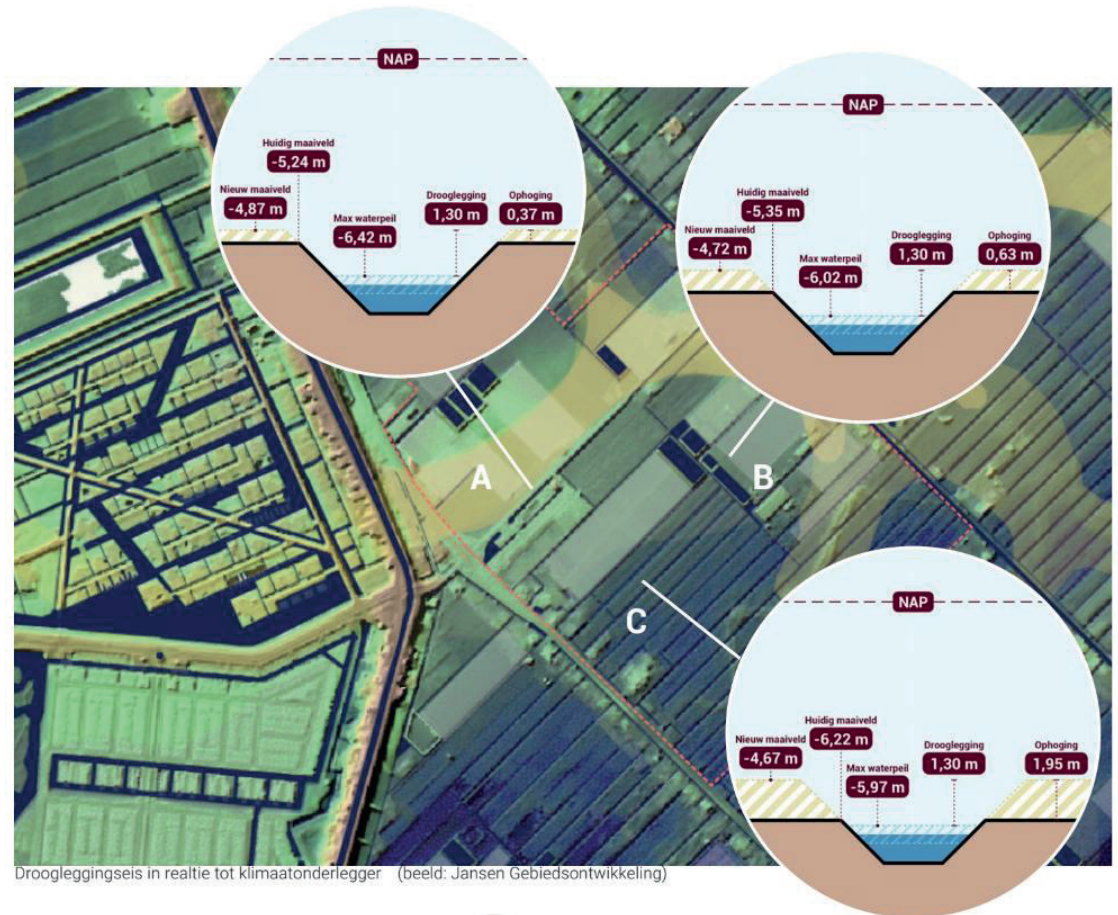
Consultatie

Aandachtspunten bij de uitwerking

- Nieuwe watergang
- Flexibel peil van 30–50cm.
- Overstromingsnormen
- Biodiversiteit en ecologische kwaliteit.
- Water huishoudkundig plan opstellen
- Droogleggingseis

Conclusie:

1. haalbare uitgangspunten
2. goed om nu al te weten

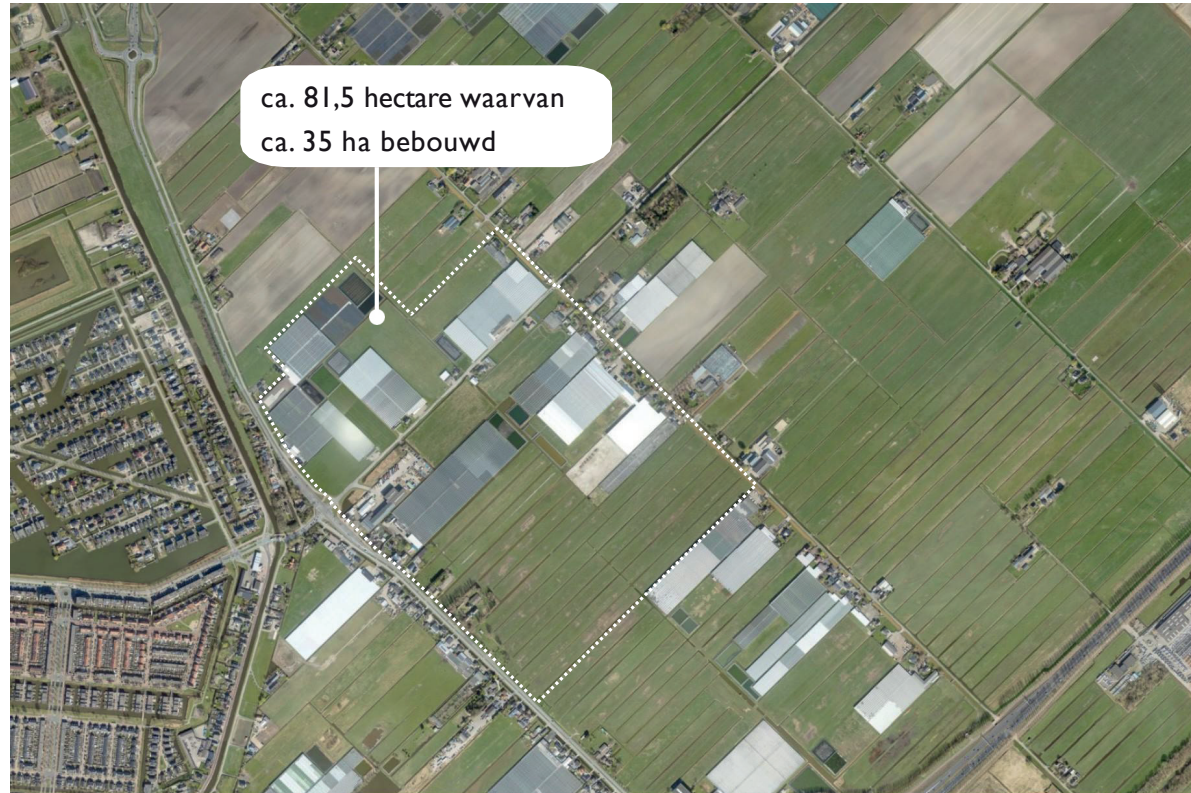
Droogleggingseis in realiteit tot klimaatonderlegger (beeld: Jansen Gebiedsontwikkeling)

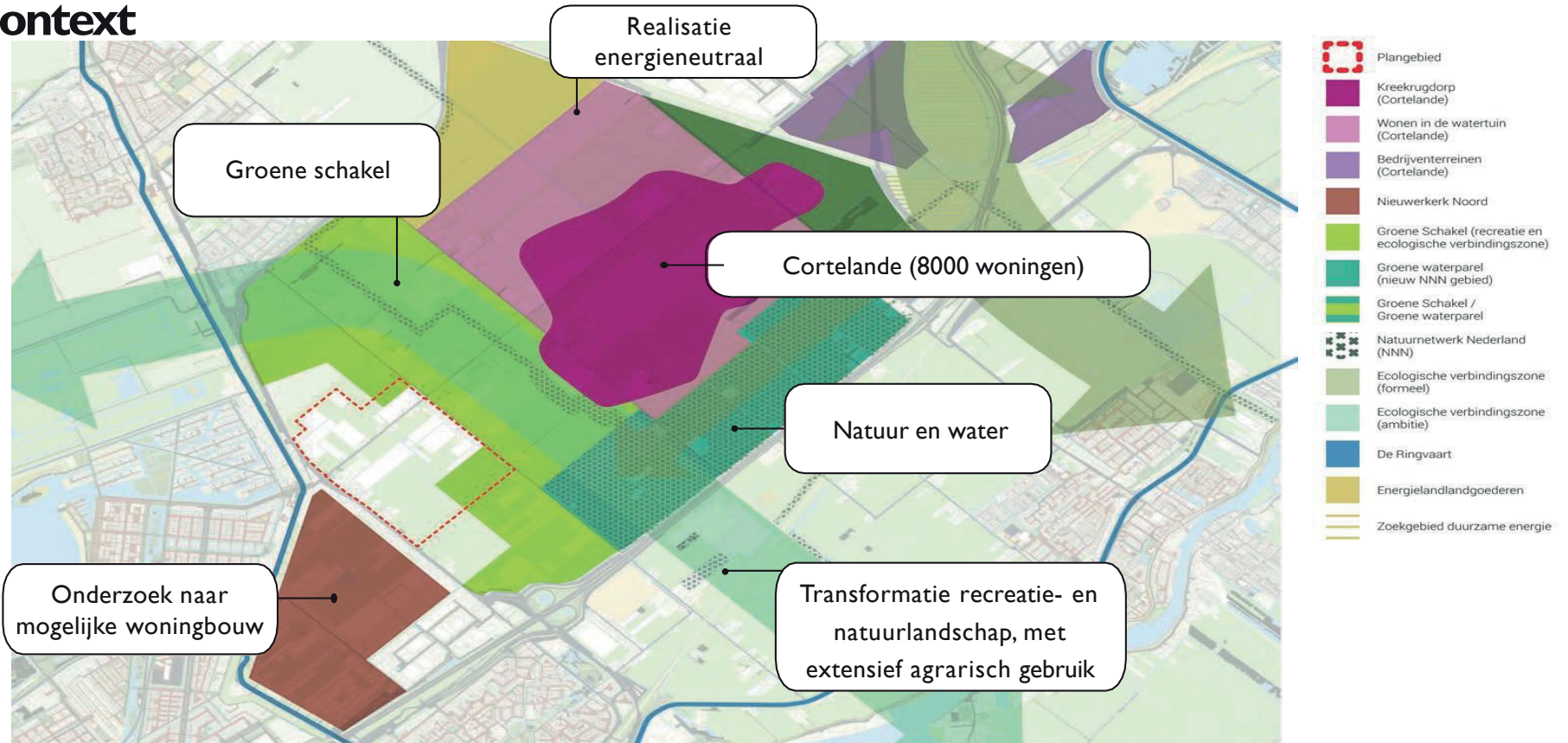
**Visie Zuidelijke
Dwarsweg - zuid**

Situatie studiegebied

Studiegebied met huidige kassen en bebouwing

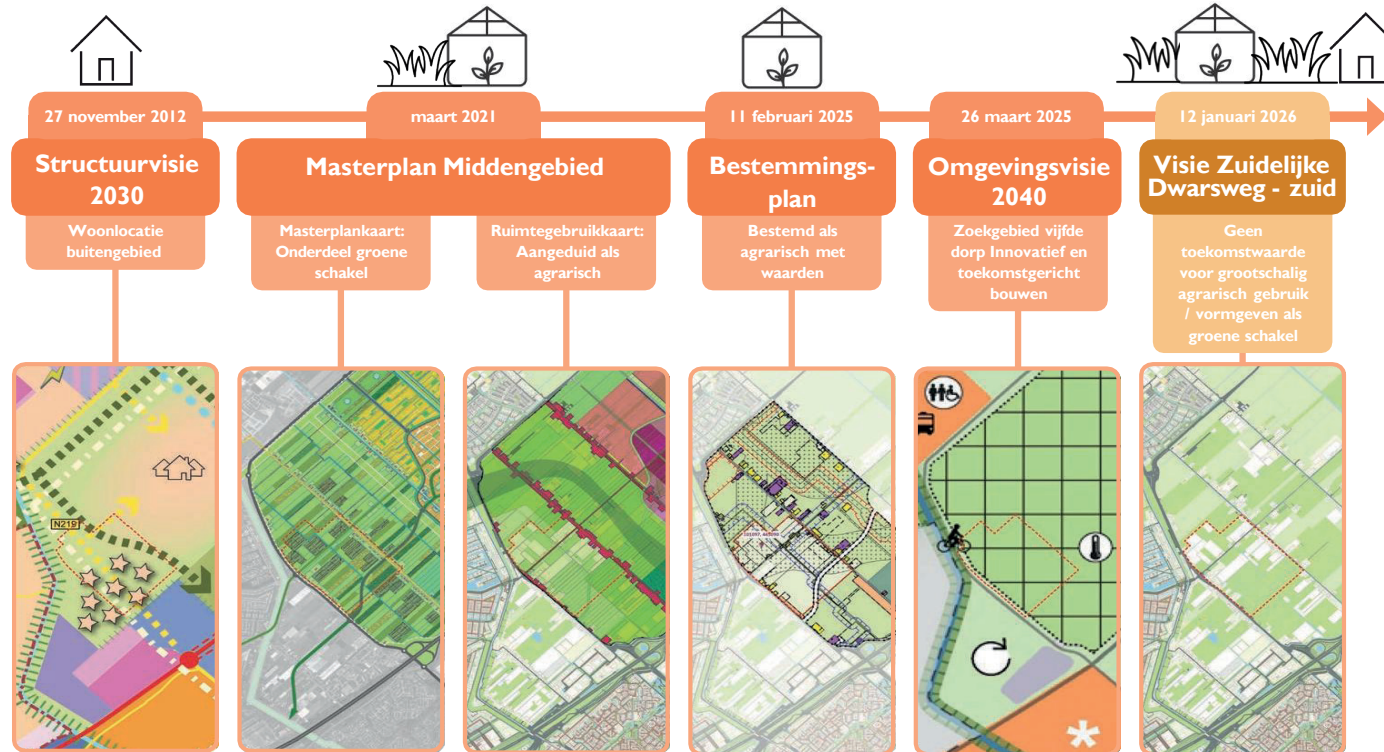

Context

Tijdelijk planvorming

Het studiegebied is in verschillende beleidsstukken op- genomen. Door de tijd heen wordt er in de stukken een wisselende positie over het studiegebied ingenomen.

Grondgebruik

 Scope studiegebied 81,5 ha (bestemd als agrarische zone)

 Gebied met de functieaanduiding glastuinbouw: 69,3.ha

 Oppervlak bouwvlak voor glastuinbouw 36,9 ha
(Dit is incl de kassen die er op staan)

 Oppervlak huidige kassen 18,9 ha

Conclusie:

- Er kan nog 18ha glastuinbouw toegevoegd worden binnen de huidige bouwvlakken. (36,9-18,9 ha)
- Wordt niet gebruikt: niet aantrekkelijk voor glastuinbouwers

Creëren van perspectief

A. Ruimtelijk perspectief

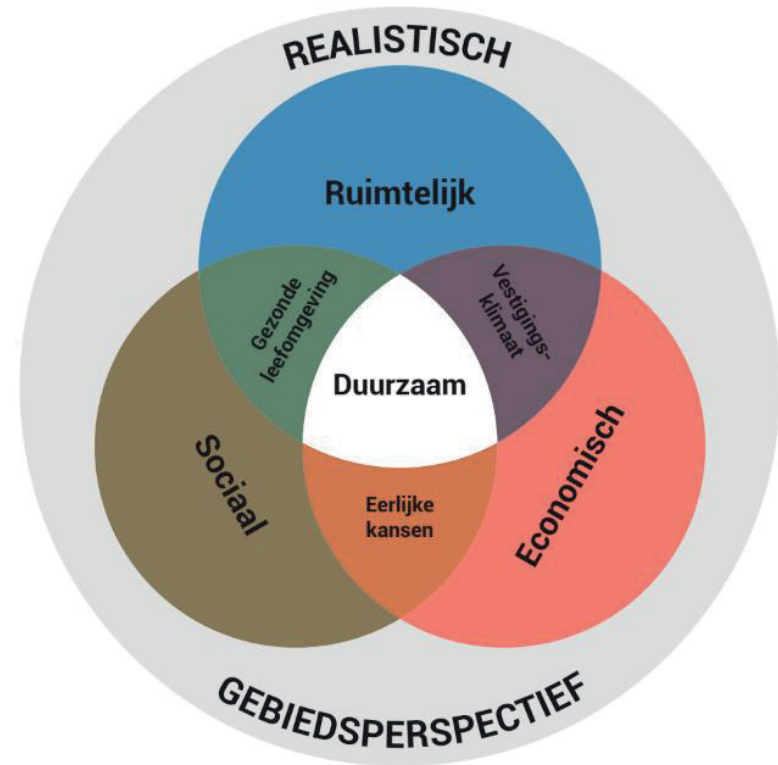
- Water en bodem sturend
- Cultuurhistorisch landschap
- Klimaatonderlegger
- Zilte kwel

B. Economisch perspectief

- Ruimte om te ondernemen
- Local-for-local productie
- Innovaties in de agrarische productie
- Kleinere milieubelasting (idylisch beeld door 'vertical farming')

C. Sociaal perspectief

- Bottom-up: initiatief uit de samenleving
- Buurtschap van wonen en werken met saamhorigheid
- Innovatief landschappelijk en betaalbaar wonen

A. Ruimtelijk perspectief

Cultuurhistorisch landschap

Economische oorsprong

- Drooggelegde verversingsplas (1839), gebruik als landbouwgrond
- Zichtbare cultuurlandschap met de agrarische oorsprong

Een nieuwe basis met een vanzelf-sprekende vervlechting van agrarische gebruik en landinrichting: een duurzaam landschap.

- Synergie met de cultuurhistorische waarden en identiteit.
- Gebruik maken van het landschap van dijken, Tochten, poldersloten

Plangebied Cultuurhistorische onderlegger

Natuur historische situatie

1. Kreekrug tussen Nesselande en de Goudsepoort

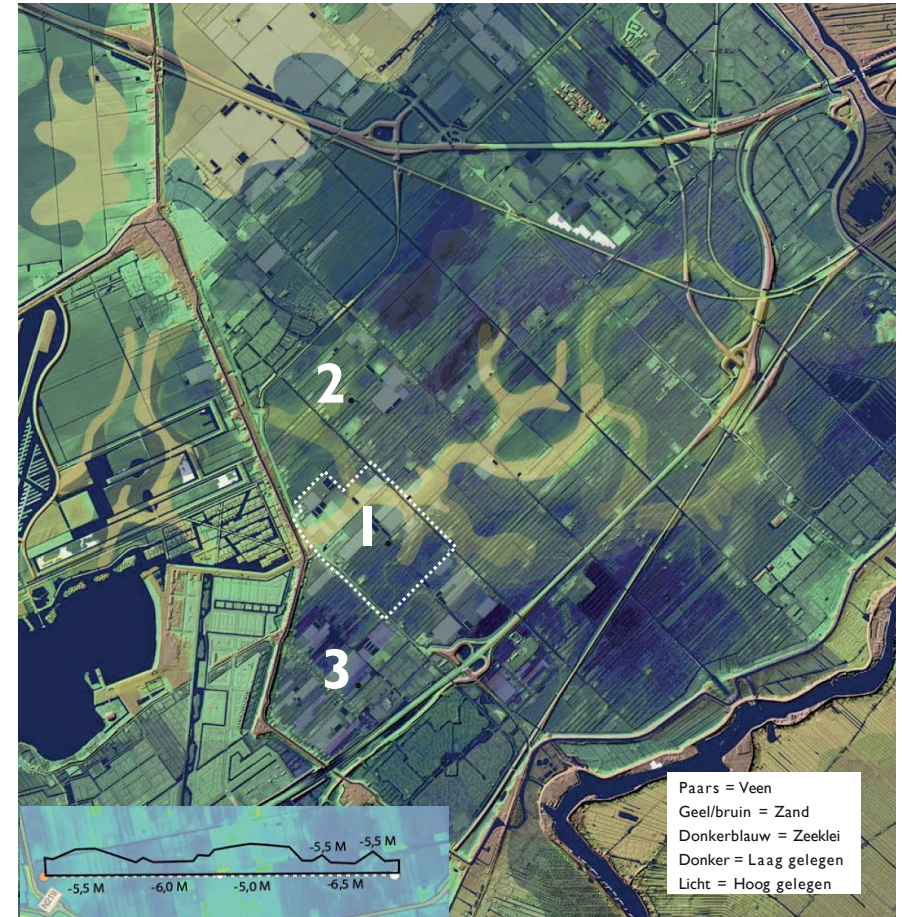
- Grens tussen voormalig getijdenlandschap (klei, nr. 2) en veenlandschap (nr. 3)
- Hoger gelegen zandruggen Hoogste Zandconcentratie bij Nesselande en wordt geleidelijk lage (Goudse Poort)
- Hoogste zandconcentratie ligt bij Nesselande en wordt geleidelijk lager (Goudse Poort)
- Kreekruggen in het landschap

2. Voormalige getijdenlandschap

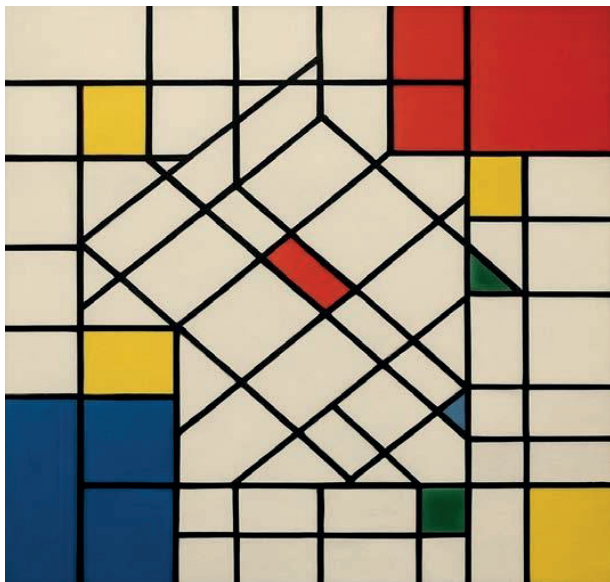
- Oudere, wat meer gezette en stevige klei-grond (katteklei)
- Grote polderpercelen: akkerbouw

3. Veenlandschap

- Afwisselend veen en- kleipakket
- Heeft een wat minder draagkrachtige natte ondergrond
- Kavels zijn lang en smal en bestaan grotendeels uit weidegebieden

Plangebied bodem eigenschappen

Piet Mondriaan: de Zuidplaspolder

Afbeelding gegenereerd door ChatGPT

Sterk contrast tussen het strakke polderlandschap en de onderliggende bodem ...

te vergelijken met het verschil tussen Mondriaan en Monet

Claude Monet: de Zuidplaspolder

Afbeelding gegenereerd door ChatGPT

Water- en bodemsturend ontwikkelen

Uitdagingen: hoogteligging, de mate van bodemdraagkracht en waterhuishouding in relatie tot bodemdaling.

1. Kreekrug plus flanken

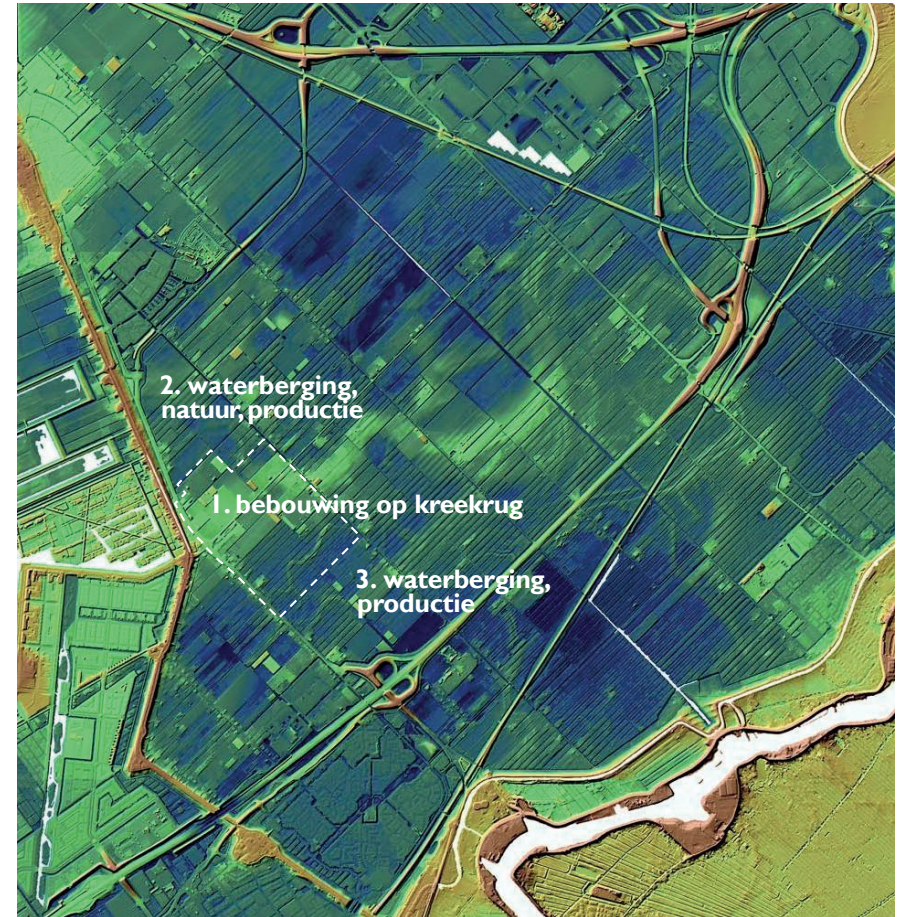
- Meest draagkrachtige bodem
- Kansrijke plek voor bebouwing en (diepe) infiltratie

2. Noordelijk veen op klei

- Lage redelijk stevige ondergrond = matig waterdoorlatende laagten gevuld met zeeklei
- Zeer geschikt voor waterberging, natuur en agrarische productie
- Zonder ophoging en drainage matig geschikt voor bebouwing

3. Zuidelijke veengrond

- Groot waterabsorberend vermogen
- Zeer lage draagkracht
- Bodem verteerd bij ontwatering en zorgt voor methaanvorming bij te natte situaties
- Gevoelige bodem: sturing van het waterpeil op microniveau
- Geen belasting (anders bodemdaling)

Plangebied bodem eigenschappen

Ontsluiting

De ontsluiting van het studiegebied is in de huidige situatie onvoldoende om het verkeer goed af te wikkelen.

- Sluipverkeer
- Vrachtverkeer vanaf de A12 & A20
- Ventwegen zijn smal en voor agrarische bedrijven niet wenselijk

Nieuwe ontsluiting Cortelande: de Hartlijn

Visie Zuidelijke Dwarsweg wil strategisch hier op aansluiten

- Verbindingsroute tussen de tochtwegen
- Ontlasten hiermee de zuidelijke dwarsweg, 1e Tochtweg & 2e Tochtweg

Inventarisatie ontsluiting studiegebied in relatie tot ontwikkeling van Cortelande

B. Economisch perspectief

Ruimte om te ondernemen

- Zittende ondernemers kunnen blijven/uitbreiden
- Wonen geïntegreerd in het agrarisch productielandschap (Woon-werk erven).
- Ruimte creëren voor ondernemerschap voor de nieuwe bewoners van Cortelande

Alternatieven voor grootschalig agrarisch productielandschap:

- Bedrijfswoningen, meer-generatie woningen (familiebedrijven)
- Kleinschalige ondernemingen
- MKB
- Ruimte voor maak-bedrijven, innovatie, start-ups etc.
- Heerenboeren; voedsel in relatie tot de nieuwe woningen,
- Local for Local

Werken en wonen. MKB bedrijven zoals een honden speurschool

Heerenboeren met collectieve Proeftuinen

Maakindustrie en MKB als vormen van bedrijvigheid

Nieuwe en bestaande bedrijven

Idyllisch beeld

Producteren voor circulaire bouweconomie

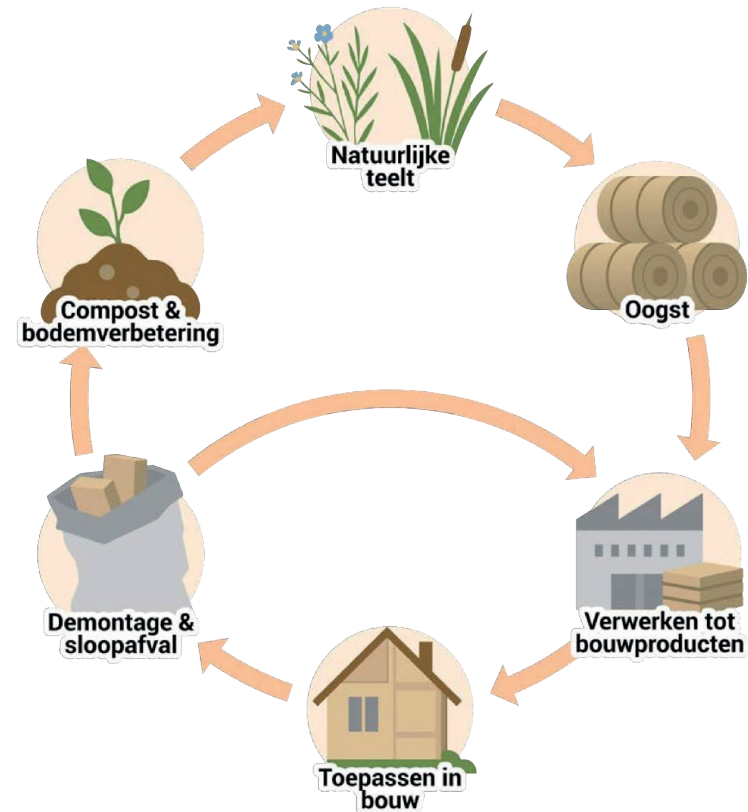
2024: aandeel biobased materialen in nieuwbouwwoningen <3% van de totale massa.

Biobased materialen hernieuwbare bronnen in Nederland:

- Hout & houtproducten:
- Vezelgewassen, zoals lisdodde en vlas
- Kurk, katoen , kokosvezels, alg
- Mycelium
- Biocomposieten en biobased harsen
- Mammoetgras en Olifantengras

In de Zuidplaspolder is vlas zeer geschikt;

- Grondverbeteraar
- Bevordert biodiversiteit:
- Weinig input nodig
- Vlas als bouw materiaal

Schema circulaire bouweconomie

C. Sociaal perspectief

Bottom-up: Initiatief uit de samenleving

Ondernemerschap

Toekomstperspectief voor het gebied is essentieel voor;

- Het welzijn van de mensen
- Om verloedering, ondermijning en milieu delicten tegen te gaan

Nieuw perspectief door;

- Bottom-up initiatief
- Gefaseerde organische ontwikkeling
- Kansen en mogelijkheden creëren voor eigenaren en bewoners

Woonvormen:

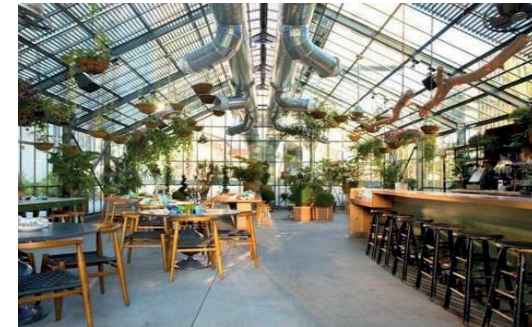
- Betaalbaar wonen op relatief hoge grond (minder ophogen)
- Mixed-wonen voor verschillende doelgroepen
- Behoeftte aan tijdelijke woonvormen: Flexwonen, modulair bouwen
- Gezond ouder worden in de eigen omgeving
- Buurtschap van wonen en werken met saamhorigheid
- Innovatief, landschappelijk, betaalbaar wonen
- Ontmoeten : Schuur, moestuinen

Betaalbaar landschappelijk wonen

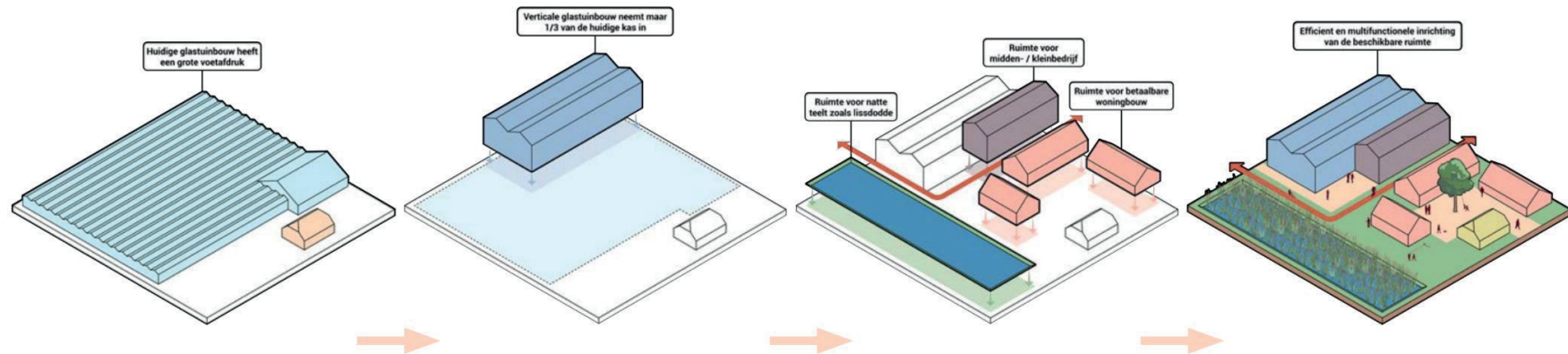

Inclusieve buurtschappen: buurtkas

Buurtkas met een bovenlokale recreatieve functie

Van overwegend glastuinbouw bestemming naar een mixed-use landschap

Huidige hoogte kassen: 3,5 - 7 m.
Planologisch is hoogte tot 10 m.
mogelijk. Met akkoord B&W 15 m.
mogelijk

Bij een gelijkblijvend volume
voor glastuinbouw in hogere
kassen is de kavel niet volledig
nodig voor glastuinbouw. Het
vrijkomend deel van het kavel
inzetten voor andere functies.

Bijvoorbeeld een combinatie
van wonen, klimaatadaptatie,
zoetwaterberging, natte
teelten.

Schematisch eindbeeld van
een toekomst- bestendig
woon- en produktielandschap.

Raamwerk voor organische gebiedsontwikkeling

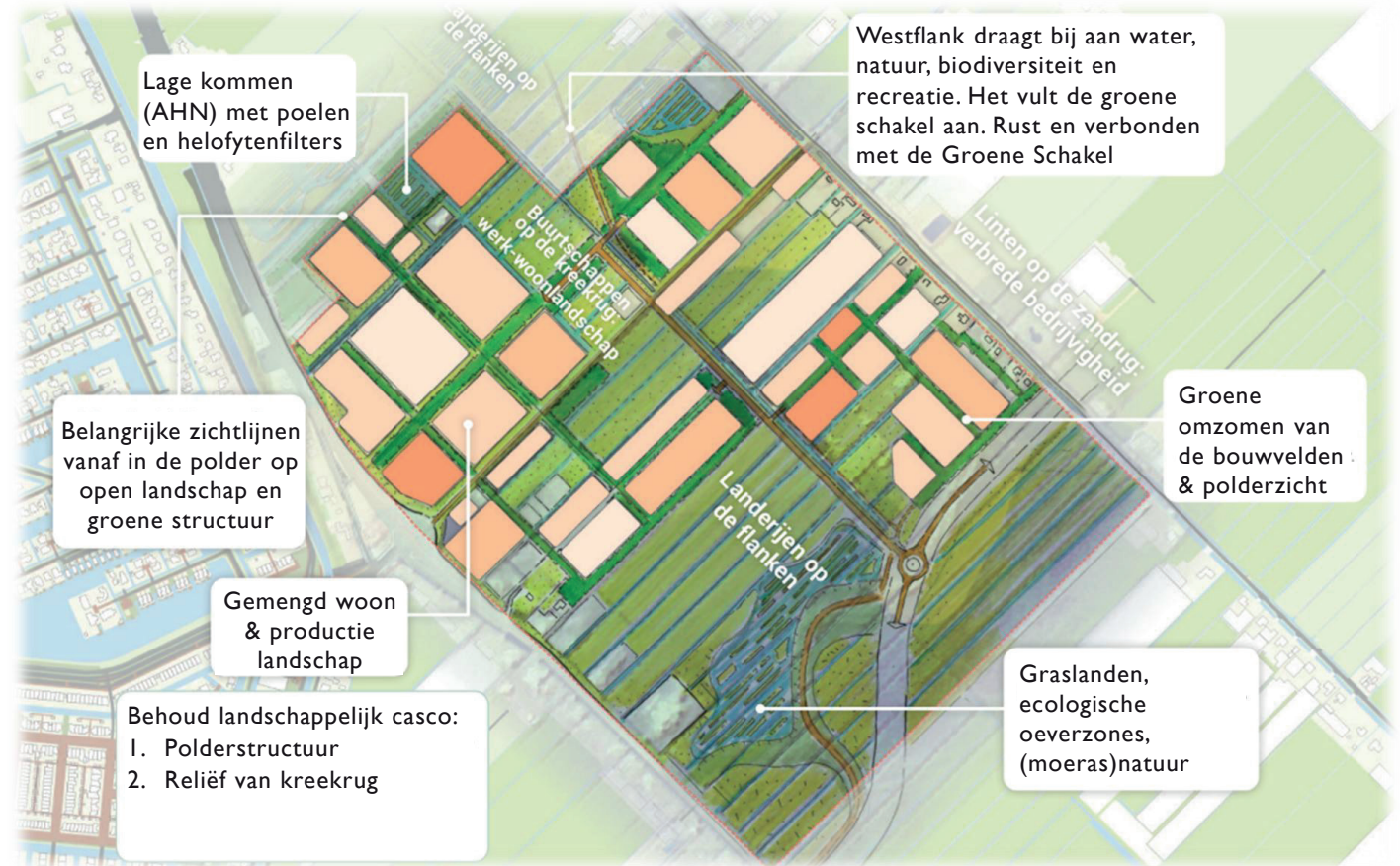
Een toekomstperspectief voor ondernemers/bewoners/grondeigenaren door een visie voor een bodem en water sturende ontwikkeling

Organische gebiedsontwikkeling

Geleidelijk en gefaseerd toewerken naar een gedeeld eindbeeld.

Buurtschappen

Bron: Dorps verdichten -
Provinciaal adviseur ruimtelijke
kwaliteit Provincie Utrecht

**Midden- en
kleinbedrijf (MKB)**

**Woon/werk
clusters**

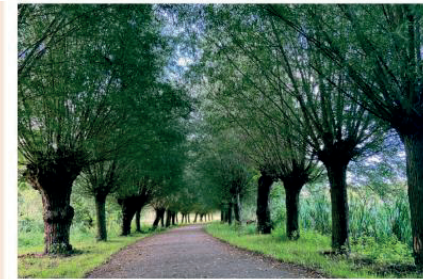
**Betaalbare
grondgebonden
woningbouw**

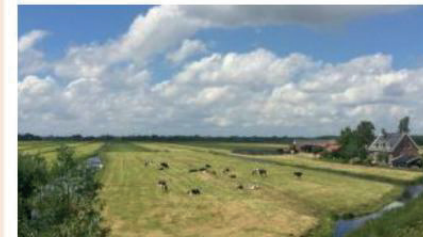
Bron:

Dorps verdichten - Provincie Utrecht

1. Makersloods/ productieloods, in oude veestal. Bestaande schuren met nieuw gebruik, als activator, ofwel economische aanjager van het gebied. Die mensen naar het gebied trekt, met bijbehorende functies en woonbehoeften.
2. Dijkwoningen. Aan een dijk kan verdicht worden met woningen die deels in het landschap zakken
3. Tiny houses
4. Wonen in een oude schuur
5. Senioren woningen, knarrehof
6. Zorgwoningen
7. Aanleunwoningen
8. Woon-werkwoningen
9. De woonsilo
10. Bestaand boeren woonhuis wordt opgesplitst in meerdere woningen
11. Gezinswoningen
12. Studio's
13. Gestapeld woonprogramma, combinatie woningen voor senioren, starters en alleenstaanden
14. Kaswoningen
15. Parkeerschuur
16. Bedrijfsverzamelgebouw, shared office space
17. Collectief binnengebied
18. Gedeelde tuinen
19. Buurtwinkeltje
20. Gezamenlijk logeerhuis

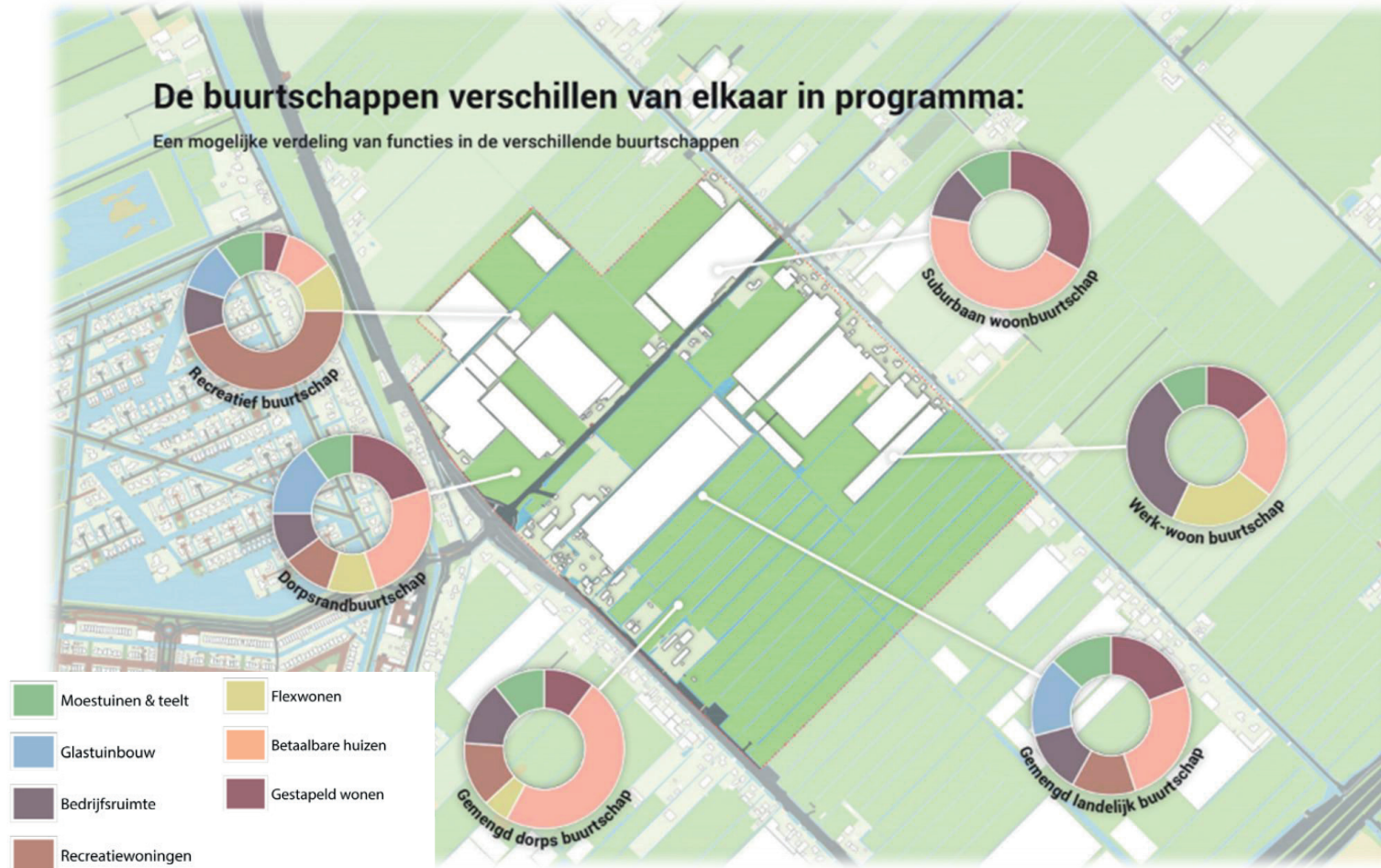
gebiedseigen beplanting

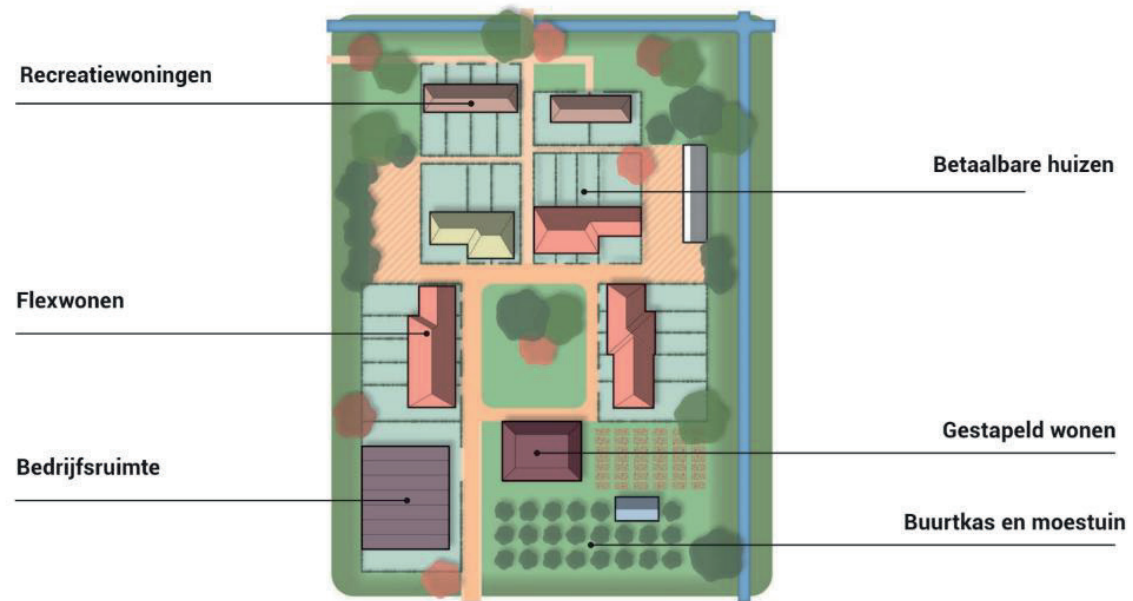
**Helofytenfilters voor zuivering
water**

De buurtschappen verschillen van elkaar in programma:

Een mogelijke verdeling van functies in de verschillende buurtschappen

Voorbeeld van een (dorpsrand)buurtschap

Voorbeeld van een (dorpsrand)buurtschap

Afbeelding gegenereerd door ChatGPT

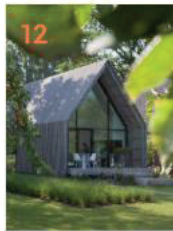

Afbeelding gegenereerd door ChatGPT

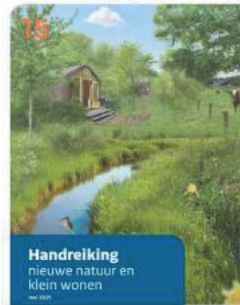
Innovatie in de glastuinbouw

Heerenboeren

Recreatie: overnachten, fietsen, varen, etc

Handreiking
nieuwe natuur en
klein wonen

Betaalbare gestapelde
woningbouw

'Onze kas': Volkstuin in de kas

Experimenteren met
biobased natte teelt

Organische groei, naar een gefaseerd eindbeeld

T= 0 jaar

T = 10 jaar

T= 20 jaar

T= 30 jaar

Verantwoording

De samenstellers van dit document hebben hun /haar uiterste best gedaan om bronnen en rechthebbenden van beeldmateriaal dat wordt gebruikt te achterhalen en te vermelden. Wanneer desondanks beeldmateriaal wordt getoond waarvan u (mede)rechthebbende bent en voor het gebruik waarvan u niet als bron of rechthebbende wordt genoemd, ofwel voor het gebruik waarvan u geen toestemming verleent, kunt u zich in verbinding stellen met Steenvlinder.

1. Space10
2. Fotograaf VChristian Richters
3. Bron: Dorps verdichten - Provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit Provincie Utrecht
4. Peter de Krom, Vakwerkarchitecten
5. Converse Architects
6. Bron: kralingseweg-kortevliet dirksland stedenbouwkundig plan-landschapsplan principeverzoek
7. Kloostergoed Theresia, ontwikkelaar BPD
8. Fotografie William Moore
9. Bron: Onze volkstuin in de kas, Almere
10. Heerenboeren, Fotograaf Toon de Vos
11. Dumont Legrand architectes
12. House IV, iglesias-architects
13. Grunwerk & Mica
14. buro Kettinghuls en het renderbureau QuatreCaps
15. Kelly Hartholt, de Natuurverduubelaars
16. Veerse Meersuites op Camping en Villapark de Paardekreek, WTS Architecten vlisinsge
17. DQC, Tiny house
18. Bron: Onze volkstuin in de kas, Almere
19. Dame met lens- Daisy doggy daycare

STEENVLINDER
Trotse bewoners, stralende buurt

085 082 4310
info@steenvlinder.nl
steenvlinder.nl

STEENVLINDER

Trotse bewoners, stralende buurt